

REPORTAGE Nr 2 2023

Intervju gjord 2022 med Kristofer, som driver Sävne Koi om råd inför uppstart av damm på våren.

I mitten av april 2022 intervjuade jag Kristofer, som driver Sävne Koi i Heby, om vad jag och andra dammägare och entusiaster bör tänka på då vi startar upp våra dammar efter vintern.

När vi kommer fram så ligger snön fortfarande kvar på sina ställen på marken. Kristofer står i sin lilla butik/kombinerat lager och hälsar oss välkomna med vinterjackan på. Vi vandrar efter en kort pratstund runt i hans anläggning och han visar oss de fiskar han har importerat denna vår. Just nu går de i karantän innan de kan börja säljas till "hugade spekulanter", förklarar han. Några av alla japanska Koi han har importerat i år ska han själv behålla och senare tävla med.

Denna vår är alla större baljor och dammar fyllda med massor av vackra japanska Koi. Det ser ut att finnas i alla möjliga (och omöjliga) varianter och storlekar. Inomhus såväl som utomhus sjuder det av liv när Kristofer lyfter på locken över dammarna, som bidrar till att hålla vattentemperaturen konstant.

Hans eget intresse för japanska Koi började redan i ungdomsåren och Kristofers hade deltagit med sina fiskar i flera tävlingar, innan han beslutade sig för att köpa fastigheten av en nära släkting och starta upp Sävne Koi tillsammans med sin pappa. Det är inget man blir rik på men jag älskar detta och har valt att ha det som ett deltidsjobb just nu, säger han glatt till oss.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

Jag berättar för Kristofer att min man och jag, under de år vi haft vår damm, varje höst i slutet av oktober har tagit upp våra cirkulationspumpar ur dammen och bytt ut dem mot två syrepumpar med tunna slangar med syrestenar. Slangarna har vi fäst i en frigolitskiva 5x30x30 cm, så att de hänger ner cirka 40 cm under vattenytan och bubblar, som sedan placerats ganska mitt i dammen, nära djuphålan. Syrepumparna gör så att vattnet syresätts bättre och att

ytan inte helt fryser till när vinterkylan sätter in. Runt frigolitskivan bildas det, om isen lägger sig, en tillräckligt stor vak för att den sumpgas som bildas i dammen under vintern kan vädras bort.

Vi har även lagt en värmekabel på botten (en sådan som exempelvis används i stuprör vintertid) vilken gör att vattentemperaturen håller sig runt 5-6 grader. När vi byter ut pumparna på hösten så suger vi samtidigt upp så mycket löv och annat skräp från botten som vi bara kan, och byter ut ungefär en tredjedel av vattnet.

Vi bor i Solna (d.v.s. i växtzon 3) och har vintertid hittills aldrig täckt över vår damm med något annat än ett lövnät. Detta gör vi för att förhindra att löv faller ner i vattnet

och för att hägrar, måsar och andra sjöfåglar inte ska kunna skada våra fiskar, eftersom dammen ligger nära en havsvik.

Både våra båda tryckfilter (två Bioclear 15 000 med UVC 36W) och våra cirkulationspumpar (en Superflow Techno 20 000 och en Superflow Techno 13 000) har vi varje höst stängt av och rengjort samt vinterförvarat inomhus till nästa säsong.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

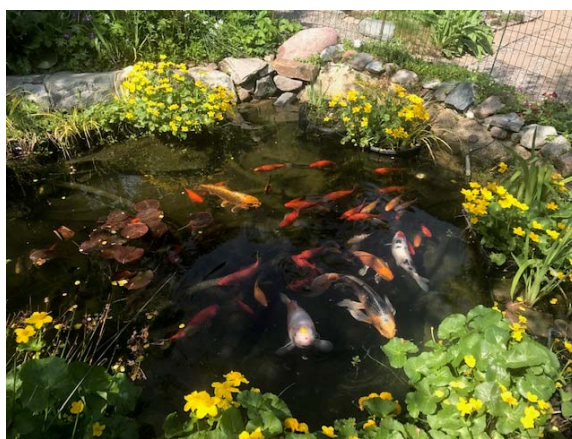
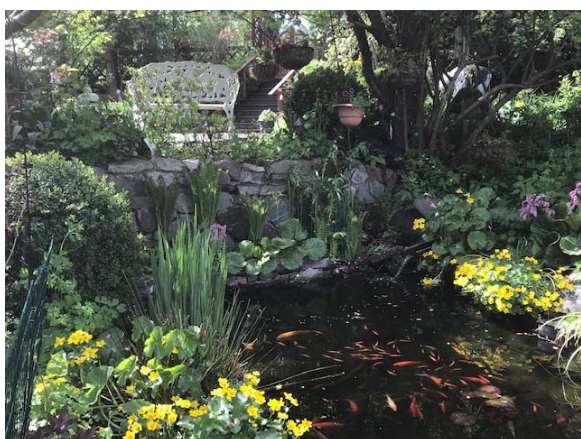

För oss har förvaringen av fiskarna i dammen hittills fungerat väldigt bra. En och annan guldfisk har "strukit med" under åren som gått, men hittills har alla japanska Koi klarat sig bra. De växer naturligtvis inte under vintern, men de verkar inte heller ta skada av att stanna kvar i dammen och vi slipper flytta dem fram och tillbaka.

I vår damm finns det 4 stycken 40-50 cm långa Koi, som är 7 - 8 år gamla samt tre yngre Koi som är mindre. Där simmar också ett antal guldid och guldfisk, vilka har förökat sig själva. När fiskarna slutat äta på hösten ställer de sig på botten av dammen i en djuphåla på cirka 150 cm. Där står de nästan helt stilla (i dvala) till dess att temperaturen börjar stiga igen på våren.

I april, eller, så fort snö och is försvunnit och solen börjar värma igen, brukar vi starta upp både cirkulationspumpar och filter. Samtidigt rengör vi dammen med håv och dammsugare och byter på nytt ut ungefär en tredjedel av vattnet.

Vi byter också båda UV-lamporna i våra tryckfilter i början av varje säsong. Kristoffer berättar att även om en UV-lampa lyser, så minskar de aktiva UVC strålarna drastiskt efter ca 7 000 timmars drift.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

Om du vill undvika ökad alg tillväxt när temperaturen höjs är det också mycket viktigt att både göra rent kvartsglaset och byta detta om glaset har blivit matt eller skadat, säger han.

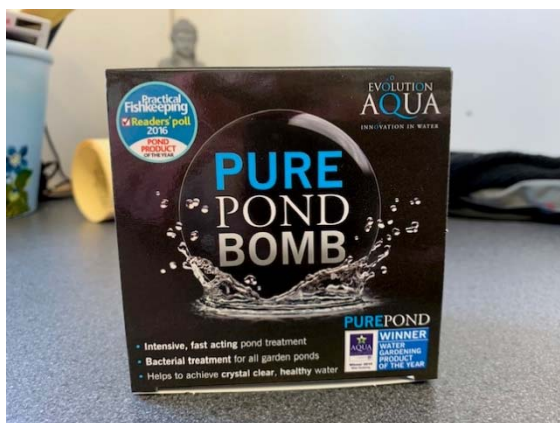

Förutom att byta UV-rör varje säsong (om du inte har amalgam-UVC) så ska man veta att alla torrlagda filter är döda, säger Kristofer till mig. Även när pumpar och filter har varit igång under vintern så har mikroorganismerna i biologiska filter till stor del dött. Därför är det alltid bra att tillsätta någon form av levande bakterier i filtret direkt på våren, t ex. en "Pure Bond Bomb" (som ser ut som en grå geléboll) eller liknande produkt. Om du inte gör detta, så tar det minst 8-10 veckor innan ett filter börjar fungera optimalt igen.

Särskilt viktigt är det att testa vattenkvaliteten så tidigt som möjligt när du startar upp din damm efter vinterperioden. Enklast är det att använda sig av något av de färdiga testkit som finns att köpa, exempelvis "Pro JBL Aquatest" eller liknande kit. Dessa innehåller allt du behöver för att kunna testa vattenkvaliteten och även anvisningar. När något material sedan tar slut är det lätt att komplettera med det som saknas.

Genom att mäta halten av nitrit i vattnet regelbundet kan du se om det finns tillräckligt med bakterier för att direkt bryta ned den giftiga nitriten till nitrat. Ett högt nitritvärde visar att den biologiska nedbrytningen fungerar dåligt.

De nödvändiga bakterierna är också beroende av att syrehalten är god i både filtermaterial och pumpar. Filter och pumpar som stängs av någon gång under dygnet, kan därför skapa problem. Bakterierna är också känsliga för häftiga pH svängningar, för olika fiskmediciner, antibiotika och andra kemikalier, som tillsätts i vattnet.

Nitrit bildas när olika restprodukter från fiskarna, som ej uppäten fiskmat, men också ruttnande blad och växtdelar bryts ner. Det är bakterierna i filtermedium och pumpar som kan förvandla den giftiga nitriten (NO_2) till nitrat (NO_3) – en form av gödning, vilken sedan kan tas upp av växterna i din damm.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

Alla sorters syrekrävande bakterier har förmågan att bryta ner nitrit till det mycket ofarligare ämnet nitrat.

Nitrithalten i en damm ska aldrig överskrida 0,3 mg/liter. Om nitrithalten är för hög är det i det akuta läget nödvändigt att göra stora vattenbyten, ibland flera gånger efter varandra. För höga nitrithalter är nämligen mycket skadligt för fiskarna, som snabbt kan dö. Därför bör du mäta nitrithalten regelbundet och kontrollera att den ligger på acceptabla nivåer.

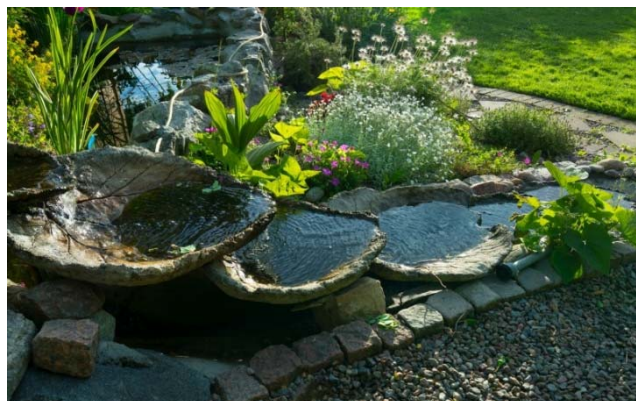
Du bör naturligtvis alltid göra en okulär besiktning av dina fiskar tidigt på våren. Ser de ut att må bra? Simmar fiskarna normalt? Finns det några skador eller konstiga prickar på deras fenor eller kroppen? Hur ser fjällen ut?

Hittar du skador eller något konstigt, som du misstänker kan vara ett angrepp, är det viktigt att ta ett prov för att kunna ta reda på vad det är och att snabbt avlägsna, isolera och försöka behandla de fiskar som uppvisar skador eller riskerar att ha drabbats av någon sjukdom.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

Trots att du bytt UV-rör, regelbundet testat vattnet och även tillsatt levande bakterier i dina filter på våren, så kan det hända att vattnet blir grumligt av svävaralger och att det bildas trådalger i dammen. Detta sker när dammen väldigt snabbt har värmts upp av solen under en period eller har utsatts för mycket solljus innan växtligheten i dammen tagit fart. Skulle det hända så kan du tillsätta ett medel som innehåller zinkvitt, exempelvis "Blanket Answer". Den blandar du med ditt dammvatten i en vattenkanna, som du sedan vattnar ut jämt med stril över hela dammens yta. Medlet är helt ofarligt för fiskarna, men gör att vattnet först ser alldeles vitt och grumligt ut.

Efter några timmar har det mesta av grumligheten försvunnit och du ser hur det vita har fastnat på trådalger och att filtren börjar fyllas med svävaralger och behöver rengöras. Efter några dagar är vattnet klart igen och algerna borta. Om du behöver kan du upprepa behandlingen igen efter några veckor. Glöm inte att testa vattnet igen efter varje behandling.

När vårsolen åter börjar värma är det lätt att ha för bråttom med att börja mata fiskarna.

Det är viktigt att du inte börjar mata förrän temperaturen i dammen nått upp till 10-12 grader. Mata helst mitt på dagen, när solen står som högst och fiskarna är som mest aktiva, säger Kristoffer.

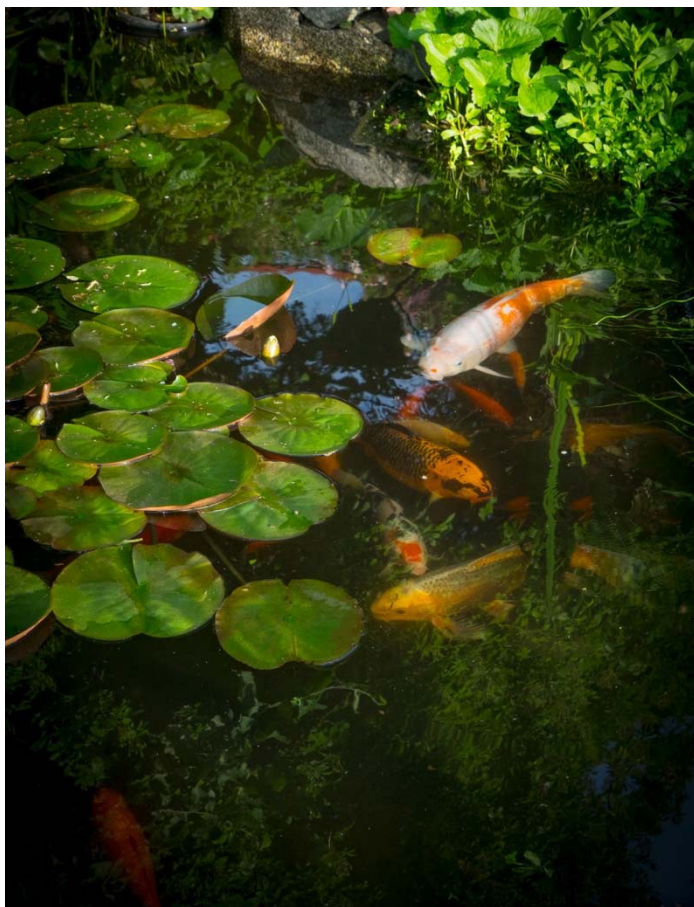

Se också till att ge fiskarna rikligt med energifoder mot slutet av säsongen, innan du helt slutar mata dem när vattentemperaturen sjunkit ner till 8-10 grader och deras matsmältning börjat avstanna.

När du sedan börjar mata igen på våren, ska du starta med ett "snällt" foder och därefter övergå till ett kraftigare energifoder så att de snabbt får tillbaka sina krafter.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

Använd gärna en termometer för att ha full kontroll på vattentemperaturen både vid matning och om du senare vill komplettera din damm med några nyinköpta fiskar.

Guldfiskar och gulddid kan sättas i när temperaturen når över 10 grader, men vänta med att sätta i Koi till dess att temperaturen stigit till 15 grader.

Japanska Koi är väldigt känsliga för snabba temperturskillnader och måste därför alltid vänjas väldigt långsamt. Det gäller särskilt när de flyttas från en högre till en lägre vattentemperatur.

När du ska köpa fisk till din damm på våren är det viktigt att du tänker på hur du ska hantera fisken hela vägen från inköp till dess att den simmar i din damm. Tänk på att du bör hålla alla nyinköpta fiskar i karantän under en månad för att kunna vara helt

säker på att de inte bär på någon sjukdom eller smitta. Detta gäller speciellt Koi

En magisk stämning skapas enkelt om dammen lysas upp någon timme efter det att skymningen fallit. Men helst inte lägre än så, för även fiskar behöver sin vila. Här är dammen upplyst underifrån, innan växtligheten tagit riktig fart.

Författare Margareta Hellström

Något som också behövs kollas inför våren boverkets regler runt öppna dammar se utdrag ur boverkets byggregler.

[Boverkets byggregler \(2011:6\) – föreskrifter och allmänna råd - avsnitt 8:951](#)

Öppna dammar på tomter kan utgöra en risk för olyckor, likaså fasta brunnar och fasta behållare som inte är slutna och där vatten eller annan vätska förvaras. Därför ska dessa ha skydd som begränsar risken för personskador till följd av fall i vattnet eller vätskan. Skyddet mot barnolycksfall kan bestå av ett minst 0,9 meter högt staket som barn inte kan krypa under eller klättra över samt grindar i staketet som inte är öppningsbara för barn. Vid dammar kan flacka stränder minska risken för barnolycksfall.

Lock och galler på brunnar ska ha betryggande hållfasthet och utformningen av dessa ska begränsa risken för barnolycksfall. Brunnslock bör ha en låsanordning som inte kan öppnas av barn.

KOI CLUB SWEDEN

Föreningen för alla typer av trädgårdsdammar

VÅRA SPONSORER

www.savnekoi.se

För information om öppettider, produkter & nyheter m.m besök.

www.savnekoi.se

Tel:
0702840299

Mail:
info@savnekoi.se

Adress: Översävne 203
74491 Heby

Dammbutiken.se

- För både små och stora dammar

www.dammbutiken.se

KOIBUTIKEN.SE

Njut vid dammen och undvik folkmassor

www.koibutiken.se

Mvh Simon, Åsa & smågrabbarna